

ABORD RI CONTABILE I FISCALE PRIVIND SISTEMUL PUBLIC DE PENSII ÎN ROMÂNIA

* **David Delia**, ** **Pojar Daniela**

*Universitatea de Vest Vasile Goldi Arad, Facultatea de tiin e Economice, 310086 Arad,
Str. Eminescu nr.15, david_delia2003@yahoo.com

**Universitatea Babe Bolyai, Scoala Doctoral , Facultatea de Economie i
Administrare a Afacerilor, dpodar@yahoo.com

Abstract

The paper aims to address the accounting and tax issues related to public pension system in Romania. In the paper there are references to the manner in which how pension funds are managed in other European countries. Due to the difficult situation that Romania is facing now, the public pension system suffers improper correlation of income and expenditure to finance social security systems. In such a fragile situation, the number of beneficiaries being so large and the number of taxpayers so small it is not easy to maintain a financial balance.

Keywords : public pension system, social security accounts, insured

1. Introducere

Pensiile constituie forma principal i tradi ional de ocrotire a cet enilor prin asigur rile sociale. Pensiile sunt drepturi b ne ti lunare ce se acord pe tot timpul vie ii de la pensionare, persoanelor care î i înceteaz activitatea datorit atingerii unei anumite limite de vârst sau invalidit ii, copiilor urma i pân la o anumit vârst i so ului supravie uitor care are calitatea de urma , pentru a li se asigura acestora condi ii decente de via . În România fondul privind asigur rile sociale de stat se constituie din contribu iile asupra veniturilor realizate de angajat i angajator.

Asigura ii pot fi cet eni români, cet eni ai altor state sau apatrizi, pe perioada în care au domiciliul sau re edin a în România i au obliga ia s pl teasc contribu ii de asigur ri sociale i au dreptul s beneficieze de presta ii de asigur ri sociale. În sistemul public se acord pensia pentru limit de vârst , pensia anticipat , pensia anticipat par ial , pensia de invaliditate i pensia de urma . Asigura ii au dreptul i la concediu i indemniza ie pentru incapacitate temporar de munc cauzat de boli obi nuite sau accidente în afara muncii, boli profesionale i accidente de munc , presta ii pentru prevenirea îmboln virilor i recuperarea capacit ii de munc , concediu i indemniza ie pentru maternitate, concediu i indemniza ie pentru cre terea copilului sau îngrijirea copilului bolnav i ajutor de deces.

Contribu ia de asigur ri sociale se datoreaz din momentul încadr rii în una dintre situa iile prev zute mai sus sau de la data încheierii contractului de

asigurare social . Cotele de contribu ii de asigur ri sociale sunt diferen iate în func ie de condi iile de munc normale, deosebite sau speciale, iar acestea se aprob anual prin legea bugetului asigur rilor sociale de stat. Calculul i plata contribu iei de asigur ri sociale datorate de asigura ii de angajatorii acestora se fac lunar de c tre angajatori, dar este posibil i plata anticipat , pe o perioad de cel mult 12 luni, calculat de la data la care se face plata. Utilizarea în alte scopuri i nevirarea la bugetul asigur rilor sociale de stat a contribu iei de asigur ri sociale, re inut de la asigurat, constituie infrac iune.

2. Aspecte contabile i fiscale privind sistemul public de pensii în România

În România toi angajatorii sunt obliga i s re in i s vireze contribu iile aferente salariilor la Bugetul de Stat respectiv Bugetul Asigur rilor Sociale de Stat. Cotele de contribu ii sunt stabilite prin acte normative emise de c tre Guvernul României. În prezent contribu ia entit ii la asigur rile sociale se calculeaz în func ie de fondul de salarii realizat lunar având în vedere condi iile de munc în urm toarele cote :

- 31,3% pentru condi ii normale de munc din care :20,8% datorat de angajator i 10,5 % datorat de angaja i.
- 36,3% pentru condi ii deosebite de munc din care :25,8% datorat de angajator i 10,5 % datorat de angaja i;
- 41,3% pentru condi ii speciale de munc din care :30,8% datorat de angajator i 10,5 % datorat de angaja i.

În Planul General de Conturi conform Ordinului 3055/2009 sunt prev zute conturi speciale care eviden iaz contribu ia angajatorului dar i a angajatului la Fondul Asigur rilor Sociale .

De exemplu, pentru un fond brut al salariilor de 12.000 de lei i în condi ii normale de munc angajatorul va înregistra în contabilitate urm toarele opera iuni :

a) înregistrarea contribu iei unit ii la asigur rile sociale (12.000 x 20,8%):

$$6451 = 4311 \quad 2.496$$

“Cheltuieli privind contribu ia unit ii la asigur rile sociale”
 “Contribu ia unit ii la asigur rile sociale”

b) înregistrarea contribu iei individuale a personalului la asigur rile sociale (12.000 x 10,5%):

$$421 = 4312 \quad 1.260$$

„ Personal salarii datorate”
 „Contribu ia personalului la asigur rile sociale”

Al turi de celelalte contribu ii datorate sumele se vireaz la Bugetula Asigur rilor sociale de Stat într-un cont separat, pân în data de 25 a lunii curente pentru luna care a trecut .

De cealalt parte Casa Jude ean de Pensii, în calitate de institu ie public va eviden ia colectarea contribu iilor astfel :

$$465 \text{ „ Crean e ale BASS”} = \text{ } \% \text{ } 7451 \text{ ” Contribu ia angajatorilor la BASS”}$$

7454"Contribu ia angajatorilor la FAAMBP"

7461"Contribu ia asigura ilor pentru asigur rile sociale de stat"

7469"Contribu ii alte persoane pentru asigur rile sociale de stat"

Eviden a pl ilor efectuate din creditele bugetului deschise i disponibile :
4221" Pensionari- pensii datorate" = **7703**" Finan area de la BASS"

Analizând veniturile i cheltuielile B.A.S.S. în perioada 2005-2009 (conform datelor din tabelul 1), se poate observa c veniturile realizate au crescut de la un an la altul, iar cheltuielile realizate din B.A.S.S. au avut cre teri de la un an la altul.

Tab. 1.

Principalii indicatori macroeconomici în anii 2005-2009

Anul de referin	Venituri B.A.S.S.	Cheltuieli B.A.S.S.	% 3/2	+/-	PIB	Infla i a	% 3/6
1	2	3	4	5	6	7	8
2005	17.047,2	17.167,7	100,7	-130,5	288.176,1	8,6	5,95
2006	20.277,3	18.494,3	91,2	+1.783	344.650,6	4,87	5,36
2007	24.631,9	23.093,7	93,7	+1.538,2	412.761,5	6,57	5,59
2008	33.630,7	33.690,4	100,2	-59,7	503.900	6,3	6,68
2009	40.638,9	40.390,8	99,4	+248,1	491.270	4,74	8,22

Sursa: Reprezentare proprie dup datele din legile bugetului asigur rilor sociale de stat pe anii 2005, 2006, 2007, 2008, 2009

În execu ia veniturilor i cheltuielilor B.A.S.S. pentru perioada analizat se înregistreaz deficite în anii financiari 2005 i 2008, pe când în 2006, 2007 i 2009 s-au înregistrat excedente. Produsul intern brut realizat în aceia i ani înregistreaz importante cre teri de la un an la altul, cu excep ia anului 2009. De re inut este c de i cheltuielile B.A.S.S. au crescut an de an în intervalul de timp analizat, ponderea acestora în PIB s-a men inut relativ constant , ceea ce certific faptul c , de i au fost realizate unele cre teri semnificative la pensii, acestea au fost sus inute de cre terea economic realizat .

Un raport al CE estimeaz c ponderea cheltuielilor publice cu pensiile de stat vor cre te la nivelul întregii UE de la 10,2% din PIB (în 2010) la 12,5% (în 2060) pe fondul reducerii natalit ii, îmb trânirii i reducerii popula iei. Pentru România se estimeaz o cre tere a cheltuielilor cu pensiile în PIB la 15,8% în 2060, de la 8,4% în 2010, ceea ce ar pozi iona România pe locul 5 într-un top al statelor comunitare cu cele mai mari cheltuieli cu pensiile în PIB i cu cel mai nesustenabile buget public de pensii din UE, al c rui deficit de sustenabilitate, de 9,1% din PIB, vine din cre terea cheltuielilor cu plata pensiilor de stat. Pentru a

preveni această situație, CE recomand reforme parametrice în sistemul public și dezvoltarea accelerată a sistemului de pensii private. În 2060, populația României va fi de numai 16,9 milioane de locuitori (față de 21,3 milioane în 2010), dintre care doar 53,6% vor fi în vârstă de muncă (15-64 de ani), față de 70% în 2010. Astfel, rata de dependență a vârstnicilor (numărul persoanelor peste 65 de ani/numărul persoanelor cu vârsta între 15-64 de ani) va crește de la 21,3% în 2010 la 54% în 2060. Toate aceste evoluții demografice nefavorabile vor pune presiuni enorme pe bugetul public de pensii.

Modelul multifond de pensii și-a dovedit eficiența în vreme de criză prin menținerea nivelului activelor participanților din sistemele de pensii private din lume. Acest model vizează perfecționarea și optimizarea pensiilor private și presupune ca administratorii, companiile de pensii, să aibă mai multe posibilități de alegere participanților în funcție de vârstă și apetitul la risc, asigurând un nivel adecvat unui trai decent al viitoarelor pensii. În România, sistemul de pensii și asigurări sociale are nevoie în continuare de o reformă profundă. În acest sens, pașii importanți au fost făcuți atât în 2007, prin demararea pensiilor private facultative, cât și în 2008, prin implementarea și startul pilonului II de pensii private obligatorii. Însă, sistemul de pensii private românești este încă tânăr, fiind necesare încă numeroase măsuri și reglementări pentru clarificarea în totalitate a aspectelor în funcție de funcționarea sistemului. Implementarea modelului multifond este un pas important în reformarea sistemului de pensii. În prezent, România are un sistem multipilon, pilonul II și III de pensii private și, desigur, pilonul I al pensiilor de stat. Când legislația necesară va fi creată și va intra în vigoare, companiile de pensii vor trebui să lanseze fonduri cu profiluri de risc diferite față de ceea ce au în prezent. Dacă, astăzi, pe pilonul II, nu există decât un singur fond cu profil de risc ridicat, fondul Aripă administrat de Generali Pensii, în rest fiind toate cu profil de risc mediu, în mod normal, modelul multifond presupune ca fiecare companie să aibă pe pilonul II trei fonduri: un fond dinamic pentru tineri, cu un apetit crescut la risc, unul mai conservator pentru cei care sunt în apropierea vârstei de pensionare, deci mai prudenți în vederea protejării activelor acumulate în cadrul fluctuațiilor cu care piețele financiare se confruntă în cadrul ciclurilor economice, și fonduri moderate, ca în sistemul local autohton pentru cei aflați între cele două vârste extreme. Având această clasificare la dispoziție, fiecare participant la sistem trebuie să aleagă, potrivit vârstei, apetitului la risc și la sfatul specialiștilor, fondul la care să contribuie. În alte state care au implementat sisteme similare, s-a creat, odată cu multifondurile, și norme care stabileau un transfer automat, în funcție de vârsta participantului către un anumit fond din cele trei variante, pentru că odată cu înaintarea în vârstă clientul să treacă de la fondul cu risc crescut, la cel moderat până la cel conservator pentru a păstra câștigurile obținute de fonduri de-a lungul anilor. Având în vedere educația financiară a populației române, considerăm că astfel de norme ar fi binevenite.

Experiențele rilor cu sisteme de pensii de tip DC, cum este și în România, au arătat că modelul multifond are ca efect o creștere a randamentelor față de modelul cu un singur fond și accentuează interesul participanților pentru pensiile private și

ideea de economisire. Dac , de exemplu, un individ de 25 de ani îi permite s investeasc poate i 50% din banii s i de pensie investi i în ac iuni, un adult de 45 de ani ar putea s aib un nivel de maxim 30%-40%. De aceea, implementarea modelului multipilon ar aduce desigur i mai mult eficien în vederea câ tigurilor pentru cei 5 milioane de români care iau parte la sistem i care în marea lor majoritate se situeaz în jurul vârstei de 30 de ani. Acest exemplu nu ne arat decât c oamenii au p reri i opinii diferite în leg tur cu alegerile investi ionale în cadrul sistemelor multifond. Bazându-se pe experien a interna ional , i administratorii acestor fonduri pot folosi diferite investi ii pentru a evita cât de mult posibilele pierderile. Din p cate, dup p rerea Comisiei pentru Supravegherea Sistemului de Pensii Private, implementarea i demararea modelului multifond nu este posibil mai devreme de 2012.

Fondurile de pensii private de tip DC (contribu ii definite) de pe continentul european gestioneaz , în prezent, economiile a peste 58 de milioane de salaria i, dintre care 5 milioane sunt cei din România, câ tigând tot mai mult teren în practica european a pensiilor private. În acela i timp, sistemele de pensii private cu „beneficii definite” (DB) îi reduc importan a pe plan european. Împreun , fondurile de pensii DC i DB formeaz Pilonul II european de pensii private. România este deja aliniat la sistemul de pensii private cu contribu ii definite i garan ii, având un sistem de pensii private modern i adecvat. În Europa, unul din patru salaria i (26%) economise te pentru pensie prin fondurile de pensii private de tip „contribu ii definite” (DC) similare celui românesc. Aceste fonduri includ aproape 100% din popula ia salariat în state ca Danemarca, Olanda i Suedia, unde participarea la aceste fonduri de pensii este cvasi-obligatorie, stabilit astfel prin contractele colective de munc la nivel na ional, ea fiind obligatorie în state precum Bulgaria, Danemarca, Ungaria, Polonia, România, Suedia, Austria, Islanda, Elve ia, Slovacia, Slovenia, Croatia i statele baltice. Studiul „DC Survey”, publicat în martie 2010 la Bruxelles, de c tre Federa ia European a Fondurilor de Pensii (EFRP), relev c cei mai mul i participan i la fondurile de pensii private de tip DC se afl în Polonia - 14,5 milioane, dup care urmeaz Suedia cu 6,7 milioane, Danemarca cu 4,6 milioane, România cu 4,4 milioane de participan i în 2009, dup care urmeaz Italia, Ungaria i Fran a. Principala problem a acestor scheme de pensii, îns , este nivelul înc prea redus al contribu iilor, problema cu atât mai grav în România, unde nivelul contribu iilor este cel mai sc zut (2% în 2009 fa de liderul Danemarca cu 16%). De i, în prezent, comisioanele percepute de administratori pentru fondurile de pensii a atins 2,5% din contribu ii i 0,6% pe an din active, vrând s se ajung pâ n la 6% în 2015, alte state din Europa au comisioane mult mai mari: Austria – maxim 3,5% din contribu ii i 0,8% din active, Belgia – 5% din contribu ii, 0,1% din active, 2% din anuit i i 0,05% capital pentru riscuri suplimentare, Bulgaria i Irlanda – 5% din contribu ii i 1% din active, Ungaria – 4,5% din contribu ii i 0,8% din active, Polonia – 3,5% din contribu ii i 0,6% din active, Spania – 2% din active i 0,5% din randament. EFRP arat clar c , pentru a produce beneficii consistente din Pilonul II, în suplimentarea

pensiei de stat, nivelul de 10% al contribuției este considerat de specialiști un minim necesar.

Volumul activelor nete administrate de fondurile de pensii de tip DC depinde în mod direct de dimensiunea demografică a pieței muncii, vechimea sistemului și nivelul contribuțiilor virate la aceste fonduri de pensii. Dintre sistemele de pensii private de tip DC europene, cel mai mare volum de active nete administrate s-a acumulat până în prezent în Marea Britanie (peste 560 de miliarde de euro), Danemarca (230 de miliarde de euro) și Elveția (195 de miliarde de euro). Circa 60% dintre cele 42 de tipuri de scheme de pensii private oferă participanților mai multe opțiuni privind investițiile efectuate de fondurile de pensii (model multifond sau „lifecycle”, „lifestyle” pensions). Gradul de libertate a acestei alegeri este mai ridicat în vestul Europei, pe când în regiunea estică a Europei sistemul prevede un număr mai redus de opțiuni, precum și un tip de portofoliu investițional implicit pentru participanții care nu aleg în mod activ. În România, opțiunile investiționale sunt deocamdat disponibile doar la fondurile de pensii private facultative (Pilonul III). În 2010, la fel ca în 2009, structura portofoliilor fondurilor de pensii private obligatorii (pilonul II) a fost caracterizată de investiții preponderent în instrumente cu venit fix. După cum se poate observa în figura 2, majoritatea activelor sunt investite intern în titluri de stat (peste 50%), restul fiind investite în obligațiunile organismelor stricte neguvernamentale, obligațiuni municipale, obligațiuni corporative, depozite bancare, acțiuni, titlurile de participare și sume în curs de decontare. Plasarea activelor fondurilor de pensii administrate privat se face într-un procent de 84,52% în România, restul fiind investiții externe, după cum se poate observa în figura 3.

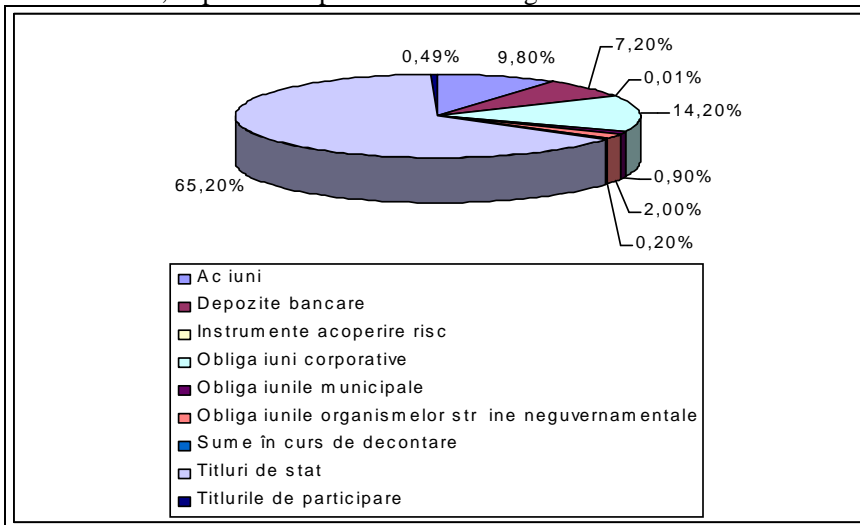

Fig. 1. Structura investițiilor la Pilonul II de pensii semestrul I – 2010

Sursa: Reprezentare proprie după datele de pe site-ul <http://www.wall-street.ro/articol/Money/89722/>

De i nu este specific schemelor DC, în România, sistemul de pensii private obligatorii se confruntă cu propunerea de garantare a fundamentelor fondurilor de pensii peste nivelul inflației, cu toate că nu există instrumentele financiare necesare care să permit investiția activelor în vederea garantării unui asemenea randament. Totuși, de la startul pilonului II, performanțele investiționale ale fondurilor de pensii private au depășit cu mult rata inflației de circa 5% din perioada de referință. Analiza EFRP arată că, 37% dintre fondurile de pensii studiate oferă un nivel minim de garanție, 25% oferă o garanție minimă plus un mecanism de partajare a riscului investițional între participanți și finanțatorul schemei de pensii, 19% oferă o garanție relativă, în funcție de performanța medie a pieței, iar 19% nu oferă absolut nicio garanție legată de rezultatul investițiilor. Fondurile de pensii europene oferă o paletă largă de opțiuni privind plata beneficiilor rezultate din faza de acumulare: plata unei sume de bani la vârsta pensionării, fie integral, fie parțial egal cu valoarea acumulată în cont (52% dintre cazuri), plata unei pensii viagere fixe (48% dintre cazuri), plata unei pensii viagere indexate (38% dintre cazuri), plata unei pensii viagere legate de rezultatele unor investiții (26% dintre cazuri) sau plata unor sume pe o perioadă fixă de timp (18% dintre cazuri). Deoarece cele mai multe scheme de pensii permit mai multe metode de plată, procentele de mai sus nu duc la un rezultat de 100%. Există și posibilitatea acordării unei pensii de urmaș sau supravieuitoare.

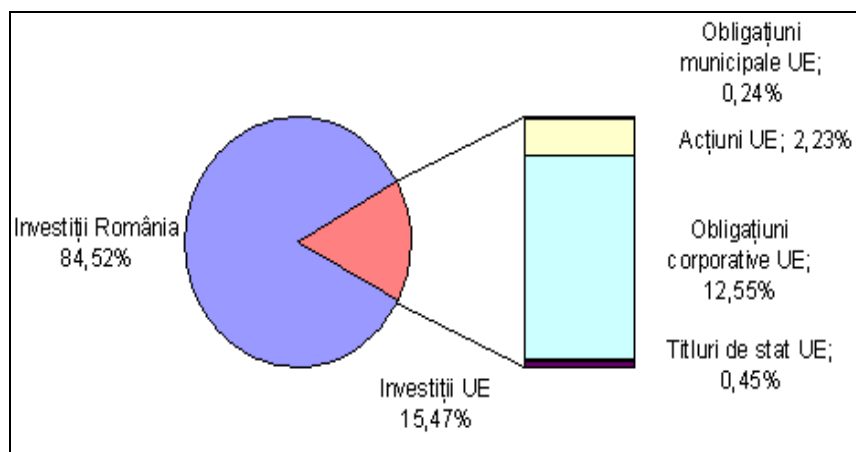

Fig. 2. Structura investițiilor de plasamente instrumente financiare semestrul I – 2010

Sursa: Reprezentare proprie după datele de pe site-ul <http://www.wall-street.ro/articol/Money/89722/Cum-au-investit-fondurile-de-pensii-private-obligatorii-in-semestrul-I>

Muncă multă înseamnă contribuții mari, iar ele trebuie recompensate cu pensii mari. Aproximativ jumătate din statele europene includ pensiile în categoria veniturilor și le impozitează ca atare, în marea lor majoritate cu cote progresive,

cele mai înalte trepte de impozitare depășind 40%, pe când alte state aplică reguli specifice de impozitare bazate, de obicei, pe anumite trepte de pensii care se pot modifica de la un an la altul. Dacă privim țările din UE, avem următoarea situație:

- Bulgaria, Slovacia și Lituania nu impozitează deloc (nu defel) pensiile;
- Germania, Norvegia, Austria, Portugalia, Slovenia, Suedia, Finlanda, Letonia, Estonia, Cipru, Malta sau România nu impozitează pensiile cele mai mici;
- Franța, Spania, Irlanda sau Olanda impozitează inclusiv cele mai mici pensii;
- Cehia aplică un impozit unic de 15% pe pensii.

România rămâne nu doar cu cea mai mică pensie în UE (cu excepția doar a Bulgariei), cu cea mai mică vârstă efectivă legală de pensionare, cu cea mai subdezvoltată piața fondurilor publice de pensii administrate privat, dar și cu cea mai mică contribuție la pilonul II pe pensii în rândul statelor care au astfel de sisteme.

Trebuie, însă, menționat, că modelul social european se dovedește, cu fiecare an care trece, falimentar, iar reforma actualelor sisteme de pensii este pe agenda europeană cu rang de prioritate zero. CE a publicat noile puncte de interes pe agenda europeană: asigurarea adecvării și a sustenabilității sistemelor de pensii, creșterea vârstei de pensionare și asigurarea unui echilibru între durata vieții profesionale și a vieții la pensie, înlăturarea obstacolelor din calea mobilității pensionilor în plan pan-european, pensii mai sigure și mai transparente, respectiv un acces îmbunătățit la informație și educație financiară.

Un studiu realizat de Institutul Național de Statistică și Studii Economice (INSEE), realizat în 10 țări europene (Franța, Elveția, Austria, Germania, Suedia, Olanda, Spania, Italia, Danemarca și Grecia), arată că 57% dintre europeni își doresc să își părăsească viața profesională activ înainte de vârsta prevăzută de lege. Dorința salariilor de a ieși la pensie anticipat crește practic pe măsură ce se avansează spre sudul Europei. În țări precum Olanda, Danemarca, Suedia, Elveția, Germania și Austria, salariile sunt cei mai atașați de viața profesională, în schimb în Franța, Grecia, Italia și Spania, majoritatea salariilor își doresc să iasă cât mai repede la pensie. Această dorință de a ieși la pensie anticipat sau mai repede depinde pe de o parte de factori economici și non-economici cum ar fi satisfacția oferită de muncă, sănătatea sau speranța de viață. Din cele 10 țări, salariile francezi sunt cei mai dornici să iasă la pensie (46%), ocupând primul loc atunci când se vorbește de gradul de nemulțumire la locul de muncă.

Concluzii

Pentru îndeplinirea dezideratelor sale, sistemul de asigurări sociale trebuie, în primul rând, să prezinte o puternică garanție. În acest sens, fiecare sistem își creează propriile sale mijloace, privind modul de finanțare (contribuții sau impozite), tipul mecanismului (asigurare sau serviciu public), natura instituțiilor (publice sau private), cu scop lucrativ sau nelucrativ. Necorelarea veniturilor și cheltuielilor în finanțarea sistemelor de asigurări sociale poate crea anumite dezechilibre cu consecințe nefavorabile asupra economiei. Sub aspect financiar, asigurările sociale participă la repartizarea unei părți din produsul intern brut, constituind un mijloc de control asupra formării, repartizării și utilizării acestuia,

când se alimentează, se repartizează și utilizează fondurile asigurărilor sociale. Fiecare are o politică națională de asigurări sociale, care stabilește modalitatea în care se realizează participarea la sistem, gama de prestații precum și mecanismele de finanțare a sistemului.

În condițiile actuale în România, în care pensiile actualilor pensionari sunt plătite din contribuțiile actualilor angajați, nu este ușor de menținut un echilibru financiar, într-o situație atât de fragilă, în care numărul beneficiarilor este atât de mare, iar numărul contribuabililor este atât de mic. Soluțiile sunt limitate și nepopulare, iar guvernul le-a încercat deja pe toate: aplicarea unor taxe mai mari asupra contribuabililor (creșterea poverii fiscale), scăderea valorii reale a pensiilor, suplimentarea fondului de pensii cu subvenții de la bugetul de stat. Evoluția demografică nu este favorabilă pentru o echilibrare naturală a sistemului de pensii în viitor. Din contră, previziunile demografice sunt îngrijorătoare. Estimările demografice ale ONU arată că grupa de vârstă de 65+ va reprezenta aproape o cincime (18,9%) din populația României până în 2030, comparativ cu 10,4% în 1990 și 14,8% în 2005. România are nevoie de o intervenție energetică, singura alternativă care poate fi luată în considerare, nu pentru a stopa scăderea populației, un obiectiv greu, dacă nu chiar imposibil de realizat pe termen scurt și mediu, ci pentru a diminua degradarea structurilor viitoare a demograficului. Deci problema raportului dependenței de vârstă se va accentua, afectând implicit sistemul de pensii. Toate aceste elemente arată nevoia urgentă de reformă a sistemului de pensii, pentru că situația actuală este precară, iar previziunile sunt pesimiste.

Bibliografie

Calu D., 2005, Istorie și dezvoltare privind contabilitatea din România. Editura Economics, București;

Buzducea D., 2009, Sisteme moderne de asistență socială, Editura Polirom, Iași;

Mate D., David D., 2010, Contabilitate financiară conform cu Directiva a IV-a a Comunităților Economice Europene. Editura Gutenberg Univers Arad;

*** Ord 3055/2009 pentru aplicarea reglementărilor contabile conforme cu Directivele Europene, M.Of 766 bis /2009;

*** Legea 53/24 ianuarie 2003 Codul Muncii actualizat;

*** Legea 49/25 mai 1992 pentru modificarea și completarea unor reglementări din legislația de asigurări sociale;

*** www.wall-street.ro

*** www.zf.ro

*** www.ziare.com